

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYANING AHAMIYATI

N.A.Mamadaliyeva - NIU Dotsenti, I.f.n.

A.Yegembergenova - NIU 4 -bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada kichik biznes subyektlarida raqamli texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati va ularning iqtisodiy samaradorligi Konimex tumani misolida tahlil qilingan. Tadqiqot davomida 2022–2025 yillar oralig‘ida hududda kichik biznes subyektlarining rivojlanish ko‘rsatkichlari, savdo va xizmat ko‘rsatish sohalarida raqamli texnologiyalarni qo‘llash darajasi hamda ularning iqtisodiy natijalarga ta’siri o‘rganilgan.

Shuningdek, maqolada elektron savdo platformalari, onlayn to‘lov tizimlari, internet marketing va elektron hujjat aylanishi kabi zamonaviy raqamli texnologiyalarning kichik biznes faoliyatidagi o‘rni tahlil qilingan. O‘tkazilgan tahlillar natijasida raqamli texnologiyalarni qo‘llash kichik biznes subyektlarining ishlab chiqarish samaradorligini oshirishi, savdo hajmini ko‘paytirishi hamda xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilashga xizmat qilishi aniqlangan.

Kalit so‘zlar: Kichik biznes, raqamli texnologiyalar, raqamli iqtisodiyot, tadbirkorlik faoliyati, elektron savdo, onlayn to‘lov tizimlari, internet marketing, Konimex tumani, iqtisodiy samaradorlik, innovatsion texnologiyalar.

Kirish:

Hozirgi kunda iqtisodiyotning barqaror rivojlanishida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik muhim o‘rin tutadi. Ayniqsa, zamonaviy raqamli texnologiyalarni qo‘llash kichik biznes subyektlarining samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar faoliyatida internet texnologiyalari, elektron savdo, onlayn to‘lov tizimlari, axborot platformalari va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari keng qo‘llanilmoqda. Bu esa ishlab chiqarish jarayonlarini tezlashtiradi, xarajatlarni kamaytiradi va mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshiradi.

O‘zbekistonda ham kichik biznesni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. So‘nggi yillarda davlat tomonidan tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish hamda biznes jarayonlarini avtomatlashtirish bo‘yicha ko‘plab islohotlar amalga oshirilmoqda.

Statistik ma’lumotlarga ko‘ra, mamlakatdagi barcha korxonalar va tashkilotlarning taxminan 85 foizi kichik biznes subyektlariga to‘g‘ri keladi. Mazkur maqolada Navoiy viloyatining Konimex tumani misolida kichik biznes subyektlarida raqamli texnologiyalarning ahamiyati, ularning iqtisodiy samaradorligi hamda rivojlanish tendensiyalari tahlil qilinadi.

1. Kichik biznes va raqamli texnologiyalar tushunchasi

Bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, kichik biznes subyektlari iqtisodiyotning turli tarmoqlarida faoliyat yuritib, yangi ish o‘rinlarini yaratish, raqobat muhitini rivojlantirish hamda aholi daromadlarini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Shu sababli ko‘plab davlatlarda kichik biznesni rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda.

Kichik biznes deganda, nisbatan kam sonli ishchi-xodimlarga ega bo‘lgan, ishlab chiqarish yoki xizmat ko‘rsatish faoliyatini amalga oshiruvchi korxonalar tushuniladi. O‘zbekiston Respublikasining amaldagi qonunchiligiga ko‘ra, kichik biznes subyektlariga mikrofirmalar, kichik korxonalar hamda yakka tartibdagi tadbirkorlar kiradi. Ushbu subyektlar iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi bo‘lib, mamlakat yalpi ichki mahsulotining sezilarli qismini shakllantiradi.

Kichik biznesning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

- boshqaruv tizimining soddaligi;
- ishlab chiqarish jarayonining moslashuvchanligi;
- yangi g‘oya va innovatsiyalarni tez joriy etish imkoniyati;
- kam kapital bilan faoliyat boshlash imkoniyati;
- mahalliy resurslardan samarali foydalanish.

Shu bilan birga, zamonaviy iqtisodiy rivojlanish sharoitida kichik biznesning samaradorligi ko‘p jihatdan raqamli texnologiyalarni qo‘llash darajasiga bog‘liqdir. Raqamli texnologiyalar biznes jarayonlarini optimallashtirish, ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish tizimlarini avtomatlashtirish hamda boshqaruv samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Raqamli texnologiyalar deganda axborotlarni raqamli shaklda qayta ishlash, saqlash va uzatish imkonini beruvchi texnologiyalar tushuniladi. Bu texnologiyalar zamonaviy kompyuter tizimlari, internet tarmoqlari, mobil ilovalar va turli dasturiy platformalar yordamida amalga oshiriladi.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar iqtisodiyotning deyarli barcha sohalarida qo‘llanilmoqda. Ayniqsa, kichik biznes subyektlarida quyidagi raqamli texnologiyalar keng tarqalgan:

- elektron savdo tizimlari (e-commerce);
- onlayn to‘lov platformalari;
- bulutli texnologiyalar (cloud computing);
- elektron hujjat aylanish tizimlari;
- raqamli marketing vositalari;
- mijozlar bilan ishlashni boshqarish tizimlari (CRM).

Raqamli texnologiyalar kichik biznes faoliyatini rivojlantirishda bir qator muhim imkoniyatlarni yaratadi. Avvalo, ular tadbirkorlik faoliyatining tezkorligini oshiradi.

Masalan, elektron savdo tizimlari orqali mahsulotlarni internet orqali sotish imkoniyati paydo bo'ladi. Bu esa mahsulotlarni nafaqat mahalliy bozorda, balki boshqa hududlar va davlatlarda ham sotish imkonini beradi.

Bundan tashqari, raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish orqali xarajatlarni kamaytirishga yordam beradi. Masalan, elektron hisob-kitob tizimlari yordamida moliyaviy operatsiyalarni tez va aniq amalga oshirish mumkin. Bu esa biznes jarayonlarining shaffofligini oshiradi.

Raqamli texnologiyalar kichik biznes subyektlarining marketing faoliyatini ham sezilarli darajada rivojlantiradi. Hozirgi kunda ko'plab tadbirkorlar ijtimoiy tarmoqlar, internet reklamalari va onlayn platformalar orqali o'z mahsulotlarini reklama qilmoqda. Bu esa mijozlar sonining ortishiga hamda savdo hajmining ko'payishiga olib keladi.

Kichik biznes subyektlarida raqamli texnologiyalardan foydalanishning yana bir muhim jihati — bu boshqaruv samaradorligini oshirishdir. Masalan, maxsus dasturiy ta'minotlar yordamida korxonalar faoliyatini tahlil qilish, ishlab chiqarish jarayonlarini nazorat qilish va strategik qarorlar qabul qilish imkoniyati yaratiladi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni joriy etish kichik biznes subyektlaridan ma'lum darajada moliyaviy resurslar va malakali mutaxassislarni talab qiladi. Ayniqsa, kichik hududlarda faoliyat yuritayotgan tadbirkorlar uchun internet infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi ham muammo bo'lishi mumkin.

Shunday bo'lsa-da, raqamli texnologiyalarni kichik biznes faoliyatiga joriy etish iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim vositasi hisoblanadi. Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida raqamli texnologiyalarsiz kichik biznesning raqobatbardoshligini ta'minlash qiyin. Shu sababli, davlat tomonidan kichik biznes subyektlarini raqamlashtirish jarayonini qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega.

2. O'zbekistonda kichik biznesni rivojlantirishda raqamli texnologiyalar

So'nggi yillarda O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Mamlakat iqtisodiyotida kichik biznes subyektlari ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, savdo va qishloq xo'jaligi kabi sohalarda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli davlat tomonidan kichik biznesni qo'llab-quvvatlash, ularning faoliyatini raqamlashtirish hamda innovatsion texnologiyalarni joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Raqamli texnologiyalarni iqtisodiyotga joriy etish jarayoni raqamli iqtisodiyotni shakllantirish bilan bog'liq bo'lib, bu jarayon kichik biznes subyektlarining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Raqamli texnologiyalar tadbirkorlik faoliyatida boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish, savdo operatsiyalarini tezlashtirish va ishlab chiqarish samaradorligini oshirish imkonini beradi.

O'zbekiston hukumati tomonidan so'nggi yillarda raqamli iqtisodiyotni

rivojlantirish bo'yicha bir qator davlat dasturlari amalga oshirilmoqda. Bu dasturlar doirasida elektron hukumat tizimi, onlayn davlat xizmatlari, elektron to'lov tizimlari va raqamli platformalar joriy etilmoqda. Natijada tadbirkorlar ko'plab xizmatlardan masofadan turib foydalanish imkoniyatiga ega bo'ldi.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznesning ulushi juda yuqori bo'lib, 2025-yilda kichik tadbirkorlik subyektlari tomonidan 923,5 trillion so'm qo'shilgan qiymat yaratilgan va bu umumiy iqtisodiy ko'rsatkichning 52,2 foizini tashkil etgan.

Bu ko'rsatkich kichik biznesning mamlakat iqtisodiyotida muhim o'rin tutishini ko'rsatadi. Ayniqsa xizmatlar sohasi, qishloq xo'jaligi va qurilish tarmoqlarida kichik biznesning ulushi juda yuqori hisoblanadi.

Kichik biznes subyektlari mamlakat iqtisodiyotida ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish va bandlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kichik biznes yalpi ichki mahsulot, bandlik va investitsiya jarayonlarining muhim omili hisoblanadi hamda iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi.

Quyidagi jadvalda O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznes ulushining o'sish dinamikasi keltirilgan.

1-jadval.

O'zbekistonda kichik biznesning iqtisodiyotdagi ulushi

Yil	YAIMdagi ulushi (%)	Bandlikdagi ulushi (%)	Eksportdagi ulushi (%)
2022	50.5	74	24
2023	51.8	75	26
2024	52.0	76	28
2025	52.2	77	30

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, kichik biznesning YAIMdagi ulushi yil sayin oshib bormoqda. Bu esa mamlakat iqtisodiyotida kichik biznesning barqaror rivojlanayotganini ko'rsatadi.

Kichik biznesni rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning roli
Raqamli texnologiyalar kichik biznes faoliyatini rivojlantirishda quyidagi yo'nalishlarda muhim ahamiyat kasb etadi.

1. Elektron savdo (E-commerce)

Elektron savdo platformalari orqali tadbirkorlar o'z mahsulotlarini internet orqali sotish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Bu esa savdo hajmini oshirish hamda yangi bozorlarni egallash imkonini beradi.

2. Onlayn to'lov tizimlari

Hozirgi kunda Payme, Click, Uzum Bank kabi to'lov tizimlari keng qo'llanilmoqda. Bu tizimlar tadbirkorlar uchun hisob-kitob jarayonlarini tezlashtiradi.

3. Elektron hujjat aylanishi

Elektron hujjat aylanish tizimi tadbirkorlik faoliyatini soddalashtirishga xizmat qiladi. Masalan, soliq hisobotlari, bank operatsiyalari va davlat xizmatlari elektron shaklda amalga oshirilmoqda.

4. Raqamli marketing

Internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali reklama qilish kichik biznes uchun samarali marketing vositasiga aylandi. Bu orqali tadbirkorlar mijozlar bilan bevosita aloqa o'rnatish imkoniyatiga ega bo'lmoqda.

O'zbekistonda kichik biznes subyektlarida raqamli texnologiyalarni qo'llash natijasida quyidagi ijobiy o'zgarishlar kuzatilmoqda:

- biznes jarayonlarining tezlashishi;
- ishlab chiqarish samaradorligining oshishi;
- xarajatlarning kamayishi;
- yangi ish o'rinlarining yaratilishi;
- eksport imkoniyatlarining kengayishi.

Shuningdek, ilmiy tadqiqotlar kichik biznesni raqamlashtirish jarayoni iqtisodiy samaradorlikni oshirish va raqobatbardoshlikni kuchaytirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, kichik biznes subyektlarida raqamli texnologiyalarni joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud:

- internet infratuzilmasining barcha hududlarda yetarli darajada rivojlanmaganligi
- tadbirkorlarning raqamli savodxonligi pastligi;
- zamonaviy texnologiyalarni joriy etish uchun moliyaviy resurslarning yetishmasligi;
- malakali IT mutaxassislarining yetarli emasligi.

Bu muammolarni hal qilish uchun davlat tomonidan kichik biznesni raqamlashtirish dasturlarini kengaytirish hamda tadbirkorlar uchun IT ta'lim dasturlarini tashkil etish muhim ahamiyatga ega.

3. Konimex tumanida kichik biznes subyektlarining rivojlanish ko'rsatkichlari (2022–2025)

Konimex tumani Navoiy viloyatining iqtisodiy rivojlanayotgan hududlaridan biri hisoblanadi. Tumanda sanoat, qishloq xo'jaligi, savdo va xizmat ko'rsatish sohalarida kichik biznes subyektlari faoliyat yuritadi. Ayniqsa so'nggi yillarda

tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, yangi korxonalarni tashkil etish va investitsiyalarni jalb qilish orqali kichik biznes faoliyati sezilarli darajada rivojlanmoqda.

Hudud iqtisodiyotida kichik biznes subyektlari ishlab chiqarish hajmini oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda mahalliy byudjet daromadlarini

ko‘paytirishda muhim rol o‘ynaydi. Shuningdek, kichik biznes subyektlari iqtisodiyotning turli tarmoqlarida faoliyat yuritib, hududiy iqtisodiy rivojlanishning muhim omili hisoblanadi.

Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, Konimex tumanida ulgurji savdo aylanmasi hamda kichik biznes korxonalari faoliyatida barqaror o‘shish kuzatilmoqda. Masalan, 2023-yilda tumanda ulgurji savdo hajmi 9,5 mlrd so‘mni tashkil etib, 2022-yilga nisbatan 137,1 % ga oshgan. Bu ko‘rsatkich kichik biznes subyektlarining savdo va xizmat ko‘rsatish sohalarida faol rivojlanayotganini ko‘rsatadi.

So‘nggi yillarda Konimex tumanida yangi kichik biznes subyektlari tashkil etilishi ham ortib bormoqda. Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, Navoiy viloyatida 2024-yil yanvar–iyul holatiga yangi tashkil etilgan kichik biznes subyektlari iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha asosan savdo, sanoat va qishloq xo‘jaligi sohalariga to‘g‘ri keladi. Bu esa hudud iqtisodiyotida kichik biznesning ahamiyati tobora ortib borayotganini ko‘rsatadi.

2-jadval. Konimex tumanida kichik biznes subyektlarining rivojlanish ko‘rsatkichlari (2022–2025)

Yil	Kichik biznes subyektlari soni	Savdo hajmi (mlrd so‘m)	O‘shish sur‘ati (%)
2022	780	6.9	100
2023	850	9.5	137
2024	910	11.2	118
2025	980	13.4	119

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki, 2022–2025 yillar davomida Konimex tumanida kichik biznes subyektlari soni hamda savdo hajmi barqaror ravishda oshib bormoqda. Bu esa hudud iqtisodiyotida tadbirkorlik faoliyati rivojlanayotganini ko‘rsatadi.

Navoiy viloyati, Konimex tumanida yoshlarning ijodiy-intellektual salohiyatini ro‘yobga chiqarish uchun sharoitlar yaratish, kompyuter texnologiyalari, dasturlash asoslari va robototexnika, kompyuter o‘yinlari va kibersportni yoshlar o‘rtasida yanada ommalashtirish, bu sohada mutaxassislarni tayyorlash tizimini takomillashtirish maqsadida “Raqamli texnologiyalar o‘quv markazi” faoliyat boshladi.

Davlatimiz rahbari tomonidan ijtimoiy, ma‘naviy-ma‘rifiy sohalaridagi ishlarni yangi tizim asosida yo‘lga qo‘yish bo‘yicha ilgari surilgan beshta muhim tashabbusning uchinchi yo‘nalishi “aholi va yoshlar o‘rtasida kompyuter texnologiyalari va internetdan samarali foydalanishni tashkil etish”ga qaratilgan.

Ushbu markazda yoshlar uchun kompyuterdan samarali foydalanish, dasturlash asoslari, kompyuter grafikasi va dizayn, robototexnika, veb-dizayn asoslari,

dasturlash tillari, veb va mobil ilovalarni yaratish kabi ixtisoslashgan o‘quv kurslari, davlat va xo‘jalik boshqaruvi organlari xodimlari uchun axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish bo‘yicha o‘z bilim, malakalarini oshirib boradi.

Dastlabki bir yil davomida ushbu raqamli texnologiyalar markazida 600 nafardan ortiq konimexlik yoshlar o‘z bilim va ko‘nikmalarini oshiradi.

4. Konimex tumanida raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi

Hozirgi kunda raqamli texnologiyalar iqtisodiyotning barcha sohalarida keng qo‘llanilmoqda. Ayniqsa kichik biznes subyektlari faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilash va boshqaruv jarayonlarini soddalashtirishga yordam bermoqda. Konimex tumanida ham raqamli texnologiyalarni joriy etish tadbirkorlik faoliyatining rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda.

Konimex tumani iqtisodiyotida kichik biznes subyektlari savdo, xizmat ko‘rsatish, qishloq xo‘jaligi va sanoat sohalarida faoliyat yuritadi. Ushbu korxonalar faoliyatida raqamli texnologiyalarni qo‘llash orqali ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, marketing faoliyatini rivojlantirish hamda moliyaviy operatsiyalarni tezkor amalga oshirish imkoniyati yaratilmoqda.

Hududiy statistika ma‘lumotlariga ko‘ra, Konimex tumanida tadbirkorlik faoliyati barqaror rivojlanib bormoqda. Masalan, Navoiy viloyatida kichik tadbirkorlik subyektlarining har 1000 aholiga nisbati tahlil qilinganda, Konimex tumanida bu ko‘rsatkich 22,7 birlikni tashkil etadi, bu esa hududda tadbirkorlik faoliyati rivojlanayotganini ko‘rsatadi.

Konimex tumanida raqamli texnologiyalardan foydalanish kichik biznes subyektlari faoliyatida quyidagi ijobiy natijalarga olib kelmoqda:

- savdo hajmining oshishi;
- ishlab chiqarish xarajatlarining kamayishi;
- mijozlar bilan tezkor aloqa o‘rnatish imkoniyati;
- biznes jarayonlarining avtomatlashtirilishi;
- xizmat ko‘rsatish sifatining yaxshilanishi.

Shuningdek, raqamli texnologiyalar kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Bu esa hudud iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Konimex tumanida kichik biznes subyektlarining rivojlanishi so‘nggi yillarda sezilarli bo‘lishiga qaramay, raqamli texnologiyalarni keng qo‘llash jarayonida bir qator muammolar mavjud. Bu muammolarni hal qilish hudud iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi va tadbirkorlik faoliyatining samaradorligini oshirish uchun muhim hisoblanadi.

Kichik biznesda raqamli texnologiyalardan foydalanishda mavjud muammolar:

1. Internet infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi

Konimex tumani hududida ba'zi qishloq va chekka joylarda internet tezligi past yoki umuman mavjud emas. Bu esa tadbirkorlarning elektron savdo, onlayn to'lov tizimlari va boshqa raqamli xizmatlardan samarali foydalanishiga to'sqinlik qiladi.

2. Tadbirkorlarning raqamli savodxonligi pastligi

Ko'plab kichik biznes subyektlarining rahbarlari va xodimlari zamonaviy IT texnologiyalari va elektron savdo tizimlaridan to'liq foydalanishni bilmaydi. Natijada ular raqamli marketing, elektron hisob-kitob va moliyaviy operatsiyalarni samarali tashkil eta olmaydi.

3. Moliyaviy resurslarning yetishmasligi

Raqamli texnologiyalarni joriy etish ko'pincha qo'shimcha investitsiyalarni talab qiladi. Ko'plab kichik tadbirkorlar uchun bu mablag'ni ajratish qiyin bo'ladi. Shu sababli ko'plab korxonalar raqamlashtirish jarayonini to'liq amalga oshira olmaydi.

4. Malakali IT mutaxassislarining yetishmasligi

Hududda raqamli texnologiyalarni qo'llash uchun malakali mutaxassislar yetarli emas. Bu esa tadbirkorlik faoliyatini avtomatlashtirish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish jarayonlarini sekinlashtiradi.

Umumiy tavsiyalar:

- Tadbirkorlikni raqamlashtirish jarayonini davlat dasturlari bilan uyg'unlashtirish;
- Elektron savdo va marketing platformalarini mahalliy kichik biznes subyektlariga joriy etish;
- Innovatsion texnologiyalarni o'rgatish uchun markazlar va kurslarni tashkil qilish;
- Tadbirkorlarni moliyaviy jihatdan qo'llab-quvvatlash va investitsiyalarni jalb qilish.

Shu yo'nalishlar amalga oshirilsa, Konimex tumanidagi kichik biznes subyektlarining raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi sezilarli darajada oshadi va hudud iqtisodiyoti barqaror rivojlanadi.

Xulosa:

Maqolada Konimex tumani misolida kichik biznes subyektlarida raqamli texnologiyalarning ahamiyati va ularning iqtisodiy samaradorligi tahlil qilindi. O'rganishlar shuni ko'rsatdiki, so'nggi uch yil (2022–2025) davomida hududda kichik biznes subyektlarining soni va savdo hajmi barqaror ravishda oshgan. Bu jarayonlar davlat tomonidan tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash siyosati, raqamli infratuzilmaning kengayishi va elektron xizmatlarning joriy etilishi bilan chambarchas bog'liq.

Raqamli texnologiyalar kichik biznesning faoliyatini bir qancha jihatdan samarali qiladi:

- elektron savdo platformalari orqali mahsulot va xizmatlarni tezkor sotish;

- onlayn to'lov tizimlari yordamida moliyaviy operatsiyalarni shaffoflashtirish;
- internet marketing orqali yangi mijozlarni jalb qilish;
- elektron hujjat aylanishi orqali boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish.

Shuningdek, Konimex tumanida raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi yil sayin oshib bormoqda. Masalan, 2022 yilda tadbirkorlarning atigi 18–40% ga yaqini elektron savdo va onlayn to'lov tizimlaridan foydalangan bo'lsa, 2025 yilda bu ko'rsatkich 45–70% gacha yetdi. Bu esa hududdagi kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirish va bozor imkoniyatlarini kengaytirishda muhim rol o'ynaydi.

Biroq, tahlil shuni ko'rsatadiki, kichik biznesni raqamlashtirish jarayonida bir qator muammolar mavjud: internet infratuzilmasining chekka hududlarda yetarli emasligi, tadbirkorlarning raqamli savodxonligi pastligi, moliyaviy resurslarning yetishmasligi va malakali IT mutaxassislarining kamligi. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi choralar tavsiya etiladi:

- hududlarda yuqori tezlikdagi internet tarmoqlarini kengaytirish;
- tadbirkorlar va xodimlar uchun IT kurslar va treninglar tashkil etish;
- kichik biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash dasturlarini joriy etish;
- innovatsion startaplar va raqamli platformalarni rivojlantirish.

Umuman olganda, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish Konimex tumanida kichik biznes subyektlarining ishlab chiqarish, savdo va xizmat ko'rsatish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Bu esa hudud iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga va aholi bandligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Kelajakda kichik biznes subyektlarini raqamlashtirish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish davlat siyosati bilan uyg'unlashtirilsa, Konimex tumanida tadbirkorlik faoliyati yanada barqaror va raqobatbardosh bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Abdullayev, Sh. 2023. O'zbekiston Respublikasida kichik biznesni rivojlantirish va raqamli texnologiyalar roli. Tashkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 45-57 b.
2. Islomov, D., Qo'qonov, R. 2022. Raqamli iqtisodiyot va kichik biznesning samaradorligi. Toshkent: Fan va Texnologiya, 32-46 b.
3. Karimova, L. 2024. Hududiy iqtisodiyot va kichik tadbirkorlik subyektlari (Konimex tumani misolida). Navoiy: Viloyat nashriyoti, 12-28 b.
4. Navstat.uz. 2023. Navoiy viloyati statistik ma'lumotlari: kichik biznes va savdo faoliyati. [Onlayn manba] https://navstat.uz/images/Nashrlar/Press-relizlar/2023/Tashqi_iqtisodiy_faoliyat_va_savdo_statistikasi/Istemol_bozori/yanvar-dekabr-uz.pdf, 14-19 b.
5. Zamin.uz. 2025. O'zbekiston iqtisodiyotining so'nggi yillarda rivojlanishi va kichik biznesning ulushi. [Onlayn manba] <https://zamin.uz/uz/ozbekiston/184211-2025-yilda-ozbekiston-iqtisodiyoti-77-foizga-osdi-yaim-18-kvadrillion-somdan->

oshdi.html, 5-9 b.

6. Uza.uz. 2024. Navoi viloyatida raqamli texnologiyalar o‘quv markazlari soni ortdi. [Onlayn manba] https://uza.uz/oz/posts/navoiy-viloyatida-raqamli-texnologiyalar-oquv-markazi-soni-ontaga-yetdi_316385, 2-6 b.

7. Shodmonov, T. 2023. Kichik biznes va raqamli marketing vositalari. Toshkent: Iqtisodiyot va Boshqaruv, 21-38 b.

8. Abdullayeva, N. 2022. Kichik biznesni raqamlashtirish va innovatsion texnologiyalar. Tashkent: Ilm-fan nashriyoti, 55-70 b.